

Lysias' tale om ikke at give invaliden statsunderstøttelse

Taler

Lysias
Taleskriver

Sted

Athens domstol

Omstændigheder

En athensk borger anklages for uretmæssigt at modtage statsunderstøttelse.

(1)Høje råd, det er såmænd ikke langt fra, at jeg er anklageren taknemmelig for, at han har skaffet mig denne proces på halsen. For tidligere havde jeg ingen anledning til at komme med en redegørelse for min livsførelse, men det har jeg fået nu, takket være ham. I min tale vil jeg forsøge at bevise, at anklageren lyver, og at min egen livsførelse snarere burde fremkalde ros end chikane. For jeg kan ikke se nogensomhelst anden grund til, at han har skaffet mig denne proces på halsen, end netop chikane. (2)Og en person, der chikanerer dem, som andre har medlidenhed med, hvilken misgerning vil han vel vige tilbage fra? Hvis han nu vil slå mønt af processen mod mig, - ja så er sagen jo klar. - Og det er løgn, hvis han påstår, at vi er fjender, og at han har et gammelt regnskab at gøre op med mig. På grund af hans slette karakter har jeg aldrig nogensinde haft noget at gøre med ham, hverken som ven eller fjende. (3)Han vil naturligvis chikanere mig, fordi jeg på trods af mit handicap er en bedre borger end han. For efter min mening bør man kurere fysisk svaghed med psykisk aktivitet, og hvis mit sindelag og min livsførelse svarer til mit handicap, hvordan skal jeg så kunne udmærke mig frem for ham? (4)Men nok om det. Og jeg vil så vidt muligt fatte mig i korthed om det, som jeg nødvendigvis skal omtale. Anklageren påstår, at jeg uretmæssigt får statsunderstøttelse. For dels er jeg fysisk sund og ikke invalid, og dels er jeg en håndværker, som kan leve uden understøttelsen. (5)At jeg kan sidde på en hest, bruger han som et indicium på min fysiske styrke, og at jeg omgås folk med penge som et indicium på mine gode indtægter ved håndværket. Jeg tror, I alle ved, hvordan det forholder sig med udbyttet af mit håndværk og med mit udkomme i øvrigt. Alligevel vil jeg give jer en kort skildring. (6)Min far efterlod mig intet; det er kun to år siden, at jeg ved min mors død er holdt op med at underholde hende, og jeg har endnu ingen børn,

som kan ernære mig. Jeg har et håndværk, som giver et beskedent udbytte, men jeg har allerede svært ved at passe det, og jeg har endnu ikke kunnet købe mig en afløser. Jeg har ingen anden indtægt end understøttelsen, og hvis I tager den fra mig, risikerer jeg at gå en ynkelig skæbne i møde. (7)Høje råd, lad være med uretfærdigt at ødelægge mit liv, når det er muligt at redde mig i retfærdighedens navn. Og nu, hvor jeg bliver ældre og svagere, må I ikke berøve mig, hvad I gav mig, da jeg var ung og stærk. I skal heller ikke nu lade jer forlede af anklageren til at vise strength mod dem, som selv deres fjender har medlidenhed med, når I tidligere har været yderst deltagende, selv over for dem, der intet fejlede. (8)Og I skal heller ikke tage modet fra andre i min situation ved at fordriste jer til et overgreb på mig. For det ville være besynderligt, høje råd, hvis jeg blev frataget understøttelsen nu, hvor jeg rammes af alderdom og sygdom og følgerne heraf, hvorimod jeg uden videre fik dem udbetalt, dengang min invaliditet var mit eneste handicap.

(9)Jeg tror, at netop anklageren er det menneske, der bedst kan demonstrere, hvor fattig jeg er: Hvis jeg nu blev udpeget til choreg for en tragedieforestilling og så udfordrede ham til en formuebytning, så ville han ti gange hellere påtage sig opførelsen end bytte formue med mig. Men er det så ikke groft, at han anklager mig for, at jeg på grund af min store velstand kan omgås de rigeste på lige fod, hvorimod han på den anden side ville opføre sig sådan, hvis den situation, jeg omtaler, skulle indtræde? Hvad kan vel være værre?

(10)Jeg vil ikke spilde mange ord på min ridning, som anklageren vovede at henlede jeres opmærksomhed på uden at frygte for skæbnens luner og uden at skamme sig over for jer. Jeg tror, høje råd, at enhver, der har et handicap, vil søge at tænke over, hvordan han lettest muligt kan leve med den ulykke, der er overgået ham. Det er min situation, og da jeg nu er blevet ramt af en sådan ulykke, så fandt jeg ud af, at ridning var en lettelse for mig, når jeg var nødt til at tage ud på en længere tur. (11)Og jeg kan anføre et vægtigt indicium på, at jeg rider, fordi jeg er handicappet, og ikke fordi jeg er arrogant, som anklageren påstår: Hvis jeg havde haft penge, så ville jeg ride på et muldyr med damesaddel i stedet for at svinge mig op på andre folks heste. Men da jeg ikke har råd til at anskaffe mig det, så tvinges jeg ofte til at bruge andre folks heste. (12)Og er det ikke besynderligt, høje råd, at han forsøger at overbevise jer om, at jeg er vel ved magt, fordi jeg sidder op på lånte heste, hvorimod han havde holdt sin mund, hvis han havde set mig ride på et muldyr med damesaddel? For hvad skulle han egentlig også have sagt? Han påstår ikke, at det er en rigmandsvane, når jeg

bruger to stokke, medens andre kun bruger en, men at jeg sidder op på en hest, bruger han over for jer som et indicium på, at jeg har magt over det. Og begge dele har dog samme grund.

(13) Han er så meget frækkere end andre mennesker, at han, ene mand, prøver at overbevise alle jer om, at jeg ikke er invalid. Men hvis han får nogle af jer til at tro på det, høje råd, hvad er der så i vejen for, at jeg kan blive lodtrukket som en af de ni archonter, og at I fratager mig obolen som rask, men af medfølelse vedtager at give den til ham som invalid? For det er da utænkeligt, at I vil tage understøttelsen fra en person med den begrundelse, at han er sund og rask, samtidig med at thesmotheterne vil hindre ham i at deltage i lodtrækningen, fordi han er invalid. (14) Nej, I har ikke

den samme opfattelse som anklageren, og han er heller ikke ved sine fulde fem. Han kommer her og bestrider min ulykkelige situation, som om sagen drejede sig om en arvedatter, og han forsøger at overbevise jer om, at jeg slet ikke har det sådan, som I alle kan se. Men som fornuftige mennesker skal I snarere tro jeres egne øjne end anklagerens argumenter.

(15) Han påstår, at jeg er en bølle og en voldsmand og en vellystning. Som om det kun er sandt, hvad han siger, hvis han bruger kraftudtryk, men ikke, hvis han i al stilfærdighed lader være med at lyve. Nej, høje råd, jeg tror, at I bør komme til en klar erkendelse af, hvem der har mulighed for, og hvem der er afskåret fra at spille bølle. (16) Det er ikke de fattige og nødlidende, der plejer at lave ballade, men derimod dem, der har langt mere end til dagen og vejen. Det er heller ikke de svagelige, men netop dem, der har tillid til deres egen styrke. Det er heller ikke de ældre, men

derimod dem, der endnu er unge og opfindsomme. (17) For de rige kan betale sig fra en proces, men de fattige tvinges af deres uformuenhed til at opføre sig ordentligt, og man forventer, at de unge bliver tilgivet af de ældre, men hvis ældre folk begår lignende forseelser, bliver de irettesat lige eftertrykkeligt af begge aldersgrupper. (18) De stærke kan ustraffet forulempe, hvem de har lyst til, men de svage har hverken mulighed for at slå igen, når de bliver forulempet, eller for at få overtaget, hvis de skulle ønske at forulempe andre. Så jeg tror ikke, at det er alvorligt ment, men en spøg, når anklageren har kaldt mig en bølle. Og han har ikke haft til hensigt at overbevise jer om, at jeg er en bølle, men han har villet gøre nar af mig, som om det var særligt passende.

(19)Endvidere påstår han, at der er en masse slyngler, der holder til hos mig; folk, der bortøder deres egen formue og smeder rænker mod dem, der har økonomien i orden. Men så må I tage i betragtning allesammen, at han med denne påstand ikke anklager mig mere end alle andre håndværkere, og heller ikke mine kunder mere end de andres. (20)I er jo alle sammen vant

til at falde ind hos parfumehandleren eller barberen eller skomageren, eller hvem det nu kan være, og der kommer flest hos dem, der ligger nærmest torvet, og færrest hos dem, der er længst væk. Så hvis en af jer vil stemple mine kunder som slyngler, så er det klart, at han fælder samme dom over de andres kunder, og i så fald over alle athenere, for I plejer allesammen at gå ind og fordrive tiden et eller andet sted.

(21)Jeg tror egentlig ikke, at jeg bør spille mere tid på en minutiøs gendrivelse af alt, hvad I har fået fortalt. For hvis jeg har omtalt hovedpunkterne, hvorfor skal jeg så gå i petitesser med samme iver som anklageren? Høje råd, jeg vil bede jer alle om at holde fast ved jeres tidligere opfattelse af mig. (22)Og I må ikke for anklagerens skyld berøve mig den eneste borgerrettighed, som skæbnen har forundt mig. Og denne ene mand må heller ikke nu overtale jer til igen at berøve mig det, som I alle enstemmigt tilstod mig i gamle dage. Høje råd, da guden berøvede os de største privilegier, så skænkede staten os ved dekret denne sum penge i den opfattelse, at skæbnen rammer alle, både i godt og ondt. (23)Ville jeg ikke være det elendigste af alle mennesker, hvis jeg dels på grund af min ulykke er blevet berøvet de største og smukkeste privilegier, og dels på grund af anklageren berøves det, som staten gav i sin omsorg for folk i min situation? Nej, høje råd, sådan må I aldrig stemme. Hvorfor skulle I egentlig også opføre jer sådan over for mig? (24)Har jeg nogensinde været skyld i, at en person er blevet stillet for retten og har mistet sin formue? Nej, det er der nok ingen, der vil kunne godtgøre. Men er jeg da nævenyttig, uforskammet og krakilsk? Nej, jeg har slet ikke den økonomiske baggrund for en sådan opførsel. (25)Men er jeg da en bølle og en voldsmand? Det vil han ikke engang selv påstå, med mindre han også her vil lyve ligesom på de andre punkter. Mon jeg under De Tredive fik magt og gjorde mange af borgerne fortrød? Nej, sammen med flertallet af jer flygtede jeg til Chalkis, og skønt jeg havde mulighed for uden risiko at nyde mine borgerrettigheder under De Tredive, foretrak jeg at drage bort og stå faren igennem sammen med alle jer.

(26)Høje råd. Gid jeg ikke må blive behandlet af jer som en storforbryder, når jeg ingen forseelse har begået. Nej, I skal stemme om mig ligesom de tidligere råd i betragtning af, at jeg ikke aflægger regnskab for statsmidler, jeg har forvaltet, og at jeg heller ikke nu drages til ansvar for et embede, jeg har beklædt, men at hele debatten drejer sig om en obol. (27)I så fald vil I allesammen træffe en retfærdig afgørelse. Jeg vil være jer taknemmelig for, hvad jeg har fået, og anklageren vil få en påmindelse om, at han i fremtiden ikke skal smede rænker mod de svage, men søge at få bugt med sine ligemænd.

Kilde

Hansen, M. H. (1982). Lysias taler. København: Museum Tusulanums Forlag.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Anklagetale, Taler fra Antikken (7. årh. fvt. til 6. årh. evt.)

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/lysias-tale-om-ikke-at-give-invaliden-statsunderstoettelse-aarstal-ukendt>